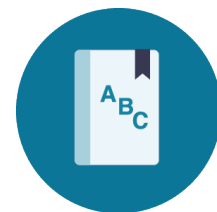

Elevens lystlæsning understøttet af det pædagogiske læringscenter

Læsepædagogik og læseprincipper

Indholdsfortegnelse

Læsepædagogik og læseprincipper.....	2
Adgang til bøger.....	3
Find mere inspiration.....	3
At finde den rette bog.....	4
Find mere inspiration.....	4
At fravælge en bog.....	5
Find mere inspiration.....	5
Læsefællesskaber.....	6
Find mere inspiration.....	6
Tid til at læse.....	7
Find mere inspiration.....	7
Litteraturliste.....	8

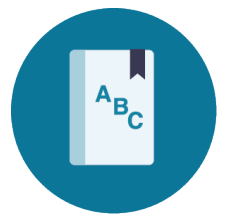
Læsepædagogik og læseprincipper

Hvad skaber en lystlæser? Forskning har vist, at en elevs lyst til at læse hænger tæt sammen med den interesse for læsning, som eleven oplever hos sine nære relationer. Det kan være forældres, søskendes eller venners interesse for læsning. Den hænger ligeledes tæt sammen med den interesse for læsning, som eleven oplever hos de voksne fagpersoner, der er tæt på eleven: en klasselærer, en skolepædagog eller en medarbejder i det pædagogiske læringscenter.

Når det handler om at understøtte elevens læselyst i det pædagogiske læringscenter, er det væsentligt at hæfte sig ved, at skolens fagpersoner spiller en vigtig rolle for elevens læselyst.

Engagerede voksne kendetegnes ofte ved at læse meget selv og ved at være vidende om, hvad det vil sige at læse og at være en læser. Det kan gøre den læseunderstøttende indsats i skolen og på det pædagogiske læringscenter ganske personafhængig. En ildsjæl er en stor styrke, svagheden er dog, at en ildsjæl ikke kan være til stede alle vegne og hele tiden. Derfor er det vigtigt at diskutere og prioritere en fælles pædagogik for lystlæsning i det pædagogiske læringscenter.

Det er svært at give et simpelt svar på, hvilken læsepædagogik der bedst understøtter elevens lystlæsning. Men det er godt at vide, at voksne fagpersoner kan vise vej til læsningens universer og give eleverne lyst til at læse. I det følgende fremlægges en række ideer og principper, der kan anspore eleverne til at blive lystlæsere.

Adgang til bøger

Det pædagogiske læringscenter ligger på skolen, og eleverne skal ikke bevæge sig langt for at finde læsestof. Undersøgelser har vist, at afstanden har stor betydning, når børn skal finde bøger. Selv om det kommunale folkebibliotek ofte har et langt større udvalg end det pædagogiske læringscenter, så betyder det pædagogiske læringscenters nærhed, at mange elever hellere opsøger det fremfor at skulle transportere sig et længere stykke vej. Det betyder noget, at bøgerne er inden for rækkevidde og lette at få fat på.

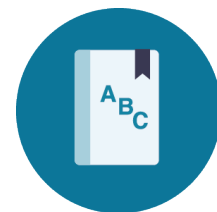
Det siger sig selv, at for at kunne læse skal man have adgang til bøger. Man skal derfor være opmærksom på, om alle elever har en sådan adgang.

Der er forskel på, hvor stort et udvalg af bøger der er på den enkelte skoles pædagogiske læringscenter. Uanset om man har et stort eller lille udvalg af materialer, kan det være en god ide at præsentere eleverne for en bredere palet af læsestof. Her vil de lokale folkebiblioteker være en god samarbejdspartner, også selvom de ligger langt fra skolen. Mange kommuner har en aftale med folkebibliotekets eReolen Go!, der rummer e- og lydbøger til børn og unge. Eleverne kan med deres UNI-Login få adgang til de bøger, der ligger online her. Medarbejderne i det pædagogiske læringscenter kan også etablere et samarbejde med det lokale folkebibliotek, hvor der arrangeres jævnlige besøg fra skolen på biblioteket, eller at folkebiblioteket besøger skolen og har bøger med. På skoler med et begrænset læringscenter-tilbud kan det være en måde at præsentere en større mangfoldighed af materialer for eleverne på, ligesom det kan synliggøre folkebiblioteket.

Find mere inspiration

Du kan finde [inspiration til hvad du skal læse på eReolen Go!](#)

Her kan du finde [inspiration om børns læsevaner](#) (Hansen, Gissel, Puck, Lund & Vestergaard, 2018).

At finde den rette bog

Børn, der læser meget og ofte, har lettere ved at finde bøger, der matcher deres interesser, end børn, der ikke læser så meget. Børn, der ikke læser så meget, har færre erfaringer at trække på i udvælgelsen.

Konsekvensen kan være, at nogle børn går i gang med bøger, som de ikke finder interessante, eller som de helt bogstaveligt ikke kan læse, fordi de er for svære. Det giver dem dårlige oplevelser med læsning, som på sigt kan mindske deres interesse for at læse yderligere.

Læringscentrets vejledere og ressourcepersoner kan guide i valg af litteratur, så den valgte bog afspejler elevens interesser og præferencer og derfor bliver en bog, eleven får glæde ved at læse. Det kræver, at medarbejderen har indsigt i elevens interesser samt indsigt i, hvad der findes af relevante udgivelser, der matcher.

Man kan spørge eleven: *Hvad handlede den sidste bog, du godt kunne lide, om? Hvorfor kunne du godt lide den? Hvad synes du om sproget?* På den måde kan man indkredse genre, indhold og sværhedsgrad og spore, om der kan findes noget lignende.

Man kan også støtte eleverne i selv at udvikle gode strategier for valg af læsemateriale. Medarbejderen i det pædagogiske læringscenter kan lære eleverne at undersøge og anvende bøgernes informationer for at vurdere, om de matcher dem som læsere.

Eleverne kan sammen læse titel og undersøge forsidebilledet samt læse bagsideteksten, hvis de ønsker at få sat flere ord på indholdet. Det giver eleverne en fornemmelse af, hvad bogen handler om, hvilken genre der er tale om, og dermed et grundlag for at vurdere, om bogen er interessant for dem. De kan skimme noget af teksten for at vurdere sværhedsgraden og læse lidt højt for hinanden for at se, om bogen fænger.

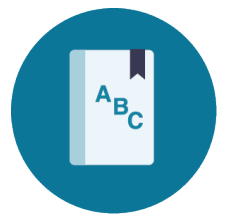
Hvis bogen stadig virker interessant efter en sådan fælles undersøgelse, kan eleven gå i gang med at læse den.

Når man skal finde den rette bog, betyder det også noget, om man kender til det pædagogiske læringscenters opbygning og indretning og ved, hvor man finder bøgerne. En guidet tur i det pædagogiske læringscenter kan også være med til at gøre børn og unge trygge og styrke deres udvælgelseskompetencer.

Find mere inspiration

Her kan læse om [indlevelse og refleksion – en undersøgelsesbaseret tilgang til læsning](#) (Hansen, S. R, 2016).

Her kan du finde inspiration om [børns perspektiv på litteraturformidling](#) (Lund, H. R, 2019).

At fravælge en bog

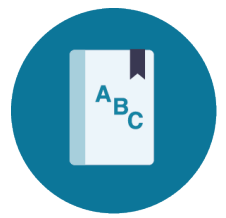
Ikke alle valgte bøger lever op til læserens forventning. Måske opleves handlingen som banal og gennemskuelig, eller som om den er læst før. Måske er hovedpersonen utroværdig eller bare irriterende. Eller måske opleves miljøet som helt uinteressant. Nogle læsere er vilde med genkendelig realisme, mens andre hellere vil have fantasyuniverser. Hvis læsningen skal være lystfuld, skal miljø, handling, stemning, sværhedsgrad og læser passe sammen. Så når det handler om at kunne vælge den rette bog, handler det i høj grad også om at kunne fravælge den forkerte bog og om at kunne lægge en bog fra sig.

I en skolekontekst er det sjældent det, der er i fokus. Men det bør det være, når det handler om elevens lystlæsning. Lyst indgår altid i en vis dialog med ulyst, som skal tages alvorligt, og som man skal lære at håndtere. Nogle gange kan ulysten føre til lyst, fordi man kom igennem noget og fandt ud af, at det gav mening for en alligevel. Men når elever skal lære at gøde deres egen lyst til læsning, indbefatter det også retten til at fravælge en bog, når man har undersøgt den og læst noget af den.

Man kan guide en fravælgelse med meget konkrete tommelfingerregler. Bed eleven om at læse de første 10, 30 eller 50 sider, alt efter hvor lang bogen er, før den vælges til eller fra. Bed eleven finde tre bøger og lave en læse-smagsprøve på dem alle, inden den mest passende vælges. Arbejd også med, at man stopper op, når man kan mærke, at man mister opmærksomhed på bogen og dens indhold, og tal sammen om, hvad der sker. Er det fordi, eleven er gået i gang med den helt forkerte bog, eller er det blot almindelig distraktion? Hvis det er det første, skal man finde en anden bog, hvis det er det sidste, skal man måske bare have en pause eller tænke lidt over det, man har læst, så man kan komme videre.

Find mere inspiration

Her kan du finde inspiration til at [vælge den rette bog](#) (Gyldendal, 2019).

Læsefællesskaber

Lige meget om man læser romaner, krimier, science fiction eller fagtekster om springgymnastik, klassisk musik eller bowling, så findes der læsefællesskaber, som eleven kan blive del af. Medarbejderne i det pædagogiske læringscenter kan hjælpe skolens elever med at finde sammen omkring emner, titler og forfattere, ligesom de kan guide eleverne til fora på nettet, hvor de kan møde andre med samme læseinteresser og her anbefale og diskutere bøger.

Forskning har vist, at børn helst modtager tips til bøger i deres nære relationer, såsom familie og venner. Derfor er det værd at være opmærksom på betydningen af litteraturformidling gennem børnenes nære relationer. Det pædagogiske læringscenter kan understøtte, at eleverne får mulighed for at tale med deres venner om det, de læser. Det synliggør samtidig læsningen som en fælles interesse og aktivitet, og eleverne får mulighed for at udvikle et sprog om læsning, som kan støtte dem fremadrettet, når de skal udvælge og diskutere bøger.

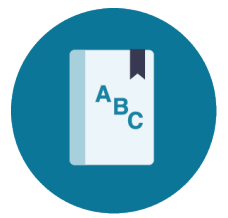
Det pædagogiske læringscenter kan arrangere forfattermøder, hvor eleverne får mulighed for at spørge særligt ind til en læst bog, og de kan sætte møder op, hvor børn læser og anmelder bøger for hinanden. Medarbejderne i læringscentret kan også tale med eleverne om, hvad de oplever, læsningen gør ved dem – om det eksempelvis hjælper dem med at slappe af og falde til ro, eller om den gør, at de føler sig opslugt og grebet eller noget helt tredje.

Ved at elever inviteres til at dele gode læseoplevelser med andre og mærker, at de er i et inspirerende og lyttende fællesskab, skabes et godt læsemiljø i det pædagogiske læringscenter. Det kan gøre, at eleverne søger derhen, fordi de føler sig set, imødekommet og godt tilpassede.

Find mere inspiration

Her kan læse om [indlevelse og refleksion – en undersøgelsesbaseret tilgang til læsning](#) (Hansen, S. R, 2016).

Her kan du finde inspiration om [børns perspektiv på litteraturformidling](#) (Lund, H. R, 2019).

Tid til at læse

Det tager tid at lægge hverdagen og de umiddelbare omgivelser fra sig og komme ind i et fag- eller skønlitterært univers. Hjernen skal indstille og omstille sig, man skal ned i tempo og lukke noget andet ude. Derfor kræver det tid at læse: Tid til at komme ind i bogen, tid til at være i bogen og tid til at tænke over det læste og finde tilbage til ens fysiske og tidslige omgivelser. Fordybet læsning kræver en vis afsondring, hvor det tager tid at komme ind i læsningen – og ud af den igen.

I skolen defineres meget af elevens hverdag af tid: Der er et skoleskema, der er tid til bestemte fag, tid til madpakker og tid til frikvarter, så det er ikke realistisk, at eleven selv vælger den tid, som læsningen udfolder sig inden for. Flere skoler har indført læsebånd, som er tid specifikt afsat til læsning. Ofte er det 20 minutters læsning på et bestemt tidspunkt af dagen. Men er 20 minutter nok til at finde ind i et litterært univers, få styr på personerne, lytte til stemmerne i teksten og flyde med? Eller er 20 minutter nok til at forstå et fagligt fænomen, som formidles i fagbøger? Sjældent!

Derfor kan man eksperimentere med længere læsesessioner, hvor man aktivt italesætter, at det kræver tid og ro at komme ind i en god læseoplevelse. Man skal slukke sine digitale enheder og minimere udefrakommende distraktion. Her kan det pædagogiske læringscenter være det sted på skolen, hvor læsning ikke forbindes med afbrydelser og forstyrrelser. Hvor læsningen i mindre grad er underlagt bestemt tid og mindre målrettet et bestemt fagligt formål, som skolens læsning ellers ofte er.

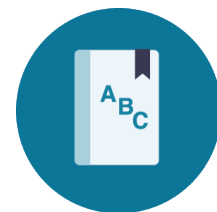
På den måde kan man skabe rum for ro og fordybelse og give eleverne lov til at blive i deres læsning. En god læsepædagogik giver mulighed for forglemmelse og fordybelse, og det sker bedst, når klokken ikke ringer og forstyrrer.

Find mere inspiration

Her kan du læse mere om [stillelæsning og hvad international forskning viser](#) (Brok L. S. & Geer L. S, 2018):

Her kan du læse om [læsebånd på dansk grund](#) (Brok L. S. & Geer L. S, 2018).

Her kan du læse om [romanlæsning i danskundervisningen](#) (Hauer K, 2018).

Litteraturliste

Billedkreditering

Fotografi på omslaget af Katrine Catalan, ByCatalan Photography, for Styrelsen for Uddannelse og Kvalitet.

- Brok L. S. & Geer L. S. (2018). Stillelæsning - Hvad viser international forskning? Hentet fra https://www.videnomlaesning.dk/media/2647/stillelaesning_hvad-viser-international-forskning.pdf
- Brok L. S. & Geer L. S. (2018). Læsebånd på dansk grund. Hentet fra https://www.videnomlaesning.dk/media/2646/laesebaand-paa-dansk-grund_.pdf
- Hansen S. R, Gissel S. T, Puck M.R, Lund H.R, Kæthius. A, Vestergaard. L (2018, februar). Børns læsevaner 2017: Overblik og indblik. Hentet fra <http://laeremiddel.dk/wp-content/uploads/2018/02/B%C3%B8rns-l%C3%A6sevaner-2017.-Overblik-og-indblik..pdf>
- Hansen S. R. (2016, september). Indlevelse og refleksion. Hentet fra https://www.videnomlaesning.dk/media/2014/20_stine-reinholdt-hansen.pdf
- Hauer K (2018, september). Opslugt, dybt og nært – og romanlæsning i danskundervisningen. Hentet fra https://www.videnomlaesning.dk/media/2571/24_kristiane-hauer_1.pdf
- Lund H. R (2019, august). Børns perspektiv på litteraturformidling. Hentet fra <https://www.videnomlaesning.dk/media/2980/boerns-perspektiv-paa-litteraturformidling.pdf>
- Gyldendal (2019). Vælg den rette bog. Hentet fra https://laesloes.gyldendal.dk/foraeldre/vaelg_den_rette_bog